

Examen VWO
2008

tijdvak 1
maandag 19 mei
9.00 - 12.00 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 19 vragen en een samenvattingsopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Overheid en kunst

De tekst 'Overheid en kunst' kan **na de inleiding** als volgt worden ingedeeld:
Deel 1: kritische analyse standpunten en stellingname van de politiek inzake kunst;

Deel 2: kritische analyse misvattingen over kunst;

Deel 3: uitgangspunt voor een juiste analyse van kunst en praktische gevolgtrekking.

- 1p **1** Bij welke alinea begint deel 1?
- 1p **2** Bij welke alinea begint deel 2?
- 1p **3** Bij welke alinea begint deel 3?
- 1p **4** Wat is het hoofddoel van de tekst 'Overheid en kunst', gelet op een algemeen lezerspubliek?
Het hoofddoel is het algemene lezerspubliek te
A amuseren met betrekking tot de misverstanden bij politici over kunst.
B informeren over de verschillende visies op de betekenis van kunst.
C laten nadenken over de uiteenlopende maatschappelijke functies van kunst.
D overtuigen van een gewenste verandering in overheidssteun voor de kunst.
- 1p **5** Welke van de onderstaande omschrijvingen geeft het beste het verband weer tussen alinea 1 en 2?
In alinea 1
A wordt de aanleiding genoemd tot het in alinea 2 besproken probleem.
B wordt de oorzaak genoemd van het probleem dat in alinea 2 naar voren komt.
C wordt de reden genoemd van de situatie die in alinea 2 beschreven wordt.
D wordt de situatie geschetst die in alinea 2 wordt becommentarieerd.
- 1p **6** "Wanneer het de landbouw of de scheepvaart had betroffen, waren er ongetwijfeld stemmen opgegaan om meer geld in deze sector te pompen, maar hier is het omgekeerde het geval." (regels 10-14)
Wat is dit voor een type redenering?
Een redenering op basis van
A autoriteit.
B een of meer voorbeelden.
C een vergelijking.
D oorzaak en gevolg.
- 1p **7** Welke verband bestaat er tussen alinea 3 enerzijds en alinea 4 anderzijds?
In alinea 3 worden de opvattingen over kunst van politici
A aangevallen en in alinea 4 wordt daar een voorstel aan verbonden.
B nuchter geanalyseerd en in alinea 4 nog eens samengevat.
C uiteengezet en in alinea 4 mondt de opsomming uit in een conclusie.

- 1p 8 Welke tegenstelling wordt er in alinea 4 tot en met 6 uitgewerkt?
- A De tegenstelling tussen begrip voor jezelf en begrip voor de ander in allerlei vormen van kunst.
 - B De tegenstelling tussen het huidige kunstbeleid van de overheid en het toekomstige kunstbeleid.
 - C De tegenstelling tussen politieke opvattingen over kunst en de verwerkelijking van die opvattingen.

- 3p 9 Wat is, gelet op alinea 8 tot en met 10, de belangrijkste verklaring voor het tekortschieten van het huidige kunstbeleid van de overheid?
Gebruik voor je antwoord maximaal 20 woorden.

In alinea 10 worden drie invalshoeken genoemd die je kunt kiezen wanneer je het over kunst hebt:

- 1 het wezen van kunst;
- 2 het belang van kunst;
- 3 de plaats van kunst in de maatschappij.

- 2p 10 Vanuit welke twee hierboven genoemde invalshoeken benaderen de meeste in **alinea 3** geciteerde politieke partijen het begrip 'kunst'?

- 1p 11 Vanuit welke hierboven genoemde invalshoek wordt in **alinea 17** het begrip 'kunst' benaderd?

Volgens de tekst dient kunst geen maatschappelijk doel. Als politici dit standpunt zouden overnemen en zouden koppelen aan het 'rendementsdenken' (zie regels 206-207), zou dit tot een door de auteur niet gewenst gevolg kunnen leiden.

- 2p 12 Welk ongewenst gevolg zou dan optreden?
Gebruik voor je antwoord maximaal 10 woorden.

"Kunst is niet belangrijk omdat we er betere mensen van worden, maar omdat ze ons tot mensen maakt." (regels 233-235).

- 1p 13 Wat is het meest essentiële kenmerk van kunst waarnaar met deze zin verwezen wordt?
- A Kunst brengt de betekenisloosheid van de natuur tot uitdrukking.
 - B Kunst helpt de mens schoonheid te ontdekken en brengt hem tot inkeer.
 - C Kunst stimuleert de mens zich te verdiepen in het wezen van zijn bestaan.

"Kunst is het enige wezenlijke dat ons onderscheidt van alle andere levende wezens" is een van de aannames waarmee in alinea 17 en 18 het idee dat kunst goed zou zijn voor mens en samenleving, wordt bestreden.

- 2p 14 Geef een eigen argument waarmee de aanname dat kunst het enige is dat ons onderscheidt van alle andere levende wezens weerlegd zou kunnen worden.
Gebruik voor je antwoord maximaal 15 woorden.

- 1p 15 Welke van de onderstaande formuleringen geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A De kunst in Nederland wordt de laatste tijd door politici, kunstenaars en beleidsmakers ten onrechte zwaar bekritiseerd.
 - B Het kunstbeleid in Nederland berust op waanideeën en is in tegenspraak met door politici geventileerde kunstopvattingen.
 - C Het wordt tijd dat het niet aantoonbare maar evidente belang van kunst door politici wordt vertaald in ruimhartiger steun voor kunst.
 - D Politici dienen afstand te nemen van de betekenissen die zij aan kunst toedichten, omdat deze grotendeels op misverstanden berusten.

De tekst richt zich behalve tot een algemeen lezerspubliek ook tot politici.

- 1p 16 Wat is de belangrijkste boodschap voor deze laatste lezersgroep?
- Politici moeten
- A de ware betekenis van kunst serieus nemen en vertalen in adequaat beleid.
 - B hun kunstopvattingen omzetten in een daarbij aansluitend beleid.
 - C tot onderlinge afstemming komen van hun zeer diverse kunstopvattingen.
 - D zich gaan verdiepen in het beroep van kunstenaar en dat leren waarderen.

tekstfragment 1

“De kunst kan niet om de markt heen. Een zichzelf respecterende kunstenaar leert daarom met die markt om te gaan. Het zou mooi zijn als kunstwerken voor zichzelf spraken, als de creatie van iets moois of iets totaal anders zonder meer erkend wordt, en als de kunstenaar zich geen zorgen behoefde te maken over de financiële beloning van zijn werk. Vergeet het maar. Talloze kunstenaars dingen mee naar aandacht, erkenning en financiële beloning. Laten we er maar van uitgaan dat ze zelf overtuigd zijn van de waarde van hun werk. Misschien zijn ze onder elkaar het daar ook over eens. Het probleem ligt aan de andere zijde van de kunstwereld, oftewel de niet-kunstenaars die om kunst geven. (...) Kunstenaars dienen te weten hoe de mensen voor hun kunst te interesseren, hoe in te spelen op de latente belangstelling en hoe enthousiasme los te weken. Kunst verdient de aandacht, maar die aandacht moet verdiend worden.”

naar: Arjo Klamer (Professor in de economie van Kunst en Cultuur, Erasmus Universiteit)

uit: het Business Art Stage Plan, toelichting jaarverslag 1997-1998

De slotzin van de hoofdtekst luidt: “Dus hou toch op met dat armoedige gedoe over vijftig miljoen meer of minder, stop er miljarden in!”

- 1p 17 Citeer uit tekstfragment 1 de hele zin waaruit blijkt dat Arjo Klamer het eens zou kunnen zijn met deze uitspraak.
- 2p 18 Aan welk aspect met betrekking tot de financiering van kunst wordt in het tekstfragment wel, maar in de hoofdtekst geen aandacht besteed? Gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

tekstfragment 2

“De vraag of cultuureducatie franje of fundament is, moet blijven worden gesteld. Niet op een geborneerde of een elitaire manier. Wel in de volle overtuiging dat cultuur ons leven rijker, zinvoller en vrolijker maakt. Want uiteindelijk blijft het natuurlijk ook een retorische vraag. Cultuur is geen franje, cultuur is fundament. In ons dagelijks doen en handelen, en dus ook in ons onderwijs!”

uit: Cultuureducatie: franje of fundament, toespraak van dr. F. van der Ploeg, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, ter gelegenheid van het debat “Cultuureducatie: franje of fundament?”

In tekstfragment 2 stelt Van der Ploeg dat cultuur “ons leven rijker, zinvoller en vrolijker maakt”.

- 3p 19 Welke visie uit de hoofdtekst staat tegenover deze visie van Van der Ploeg? Gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

Tekst 2 Geschonden beroepseer

- 20p 20 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van de tekst ‘Geschonden beroepseer’ van maximaal **180** woorden. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Uit de samenvatting moet duidelijk worden:
- welke essentiële ontwikkelingen zich hebben voorgedaan in de beleving van werk;
 - welke essentiële ontwikkelingen zich hebben voorgedaan in bedrijven en organisaties;
 - welke kwalijke gevolgen deze ontwikkelingen met zich hebben meegebracht.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.